

HANDLEIDING VOOR LERAREN

DAG VAN DE DUURZAAMHEID 8 OKTOBER

Beste docent,

Wat ontzettend leuk dat je aan de slag gaat met *Planeet in Actie!*

Planeet in Actie is een lessenserie waarin leerlingen van 9 tot 15 jaar (PO 7 tot VO 2) duurzame projecten ondernemen in hun buurt, thuis en in de klas. Dit doen ze onder begeleiding van onze gastdocent, digitale docent Meester Boy (van “Quest Junior”) en jou. Zo haal jij laagdrempelig kennis en kunde over complexe onderwerpen en ondernemerschap in de klas.

Onze lessenreeks bestaat uit vijf lessen, verdeeld over vijf weken. Planeet in Actie biedt speciaal voor de Dag van de Duurzaamheid de mogelijkheid om les 1, les 2 en de Co-Creatie workshop in een dag, op 8 oktober te geven.

We bieden de mogelijkheid om ook na de Dag van de Duurzaamheid met dit project door te gaan! In de herfst komen we bij jou in de klas om de groepen te begeleiden met hun project. Ook organiseren we de eindpresentatie (les 5), waarbij ze hun projecten presenteren aan hun klasgenoten middels een Planeet Pitch of Planeet Story.

Hoe werkt deze handleiding voor leraren?

Deze handleiding is een procesbeschrijving van de 5 weken waarin de lessenserie in jouw klas draait. Het begint met een overzicht van doelen, tijdsbesteding en lesmateriaal. Vervolgens vind je volledig en bondig het proces, de acties, de lesinhoud en tijdsbesteding per week.

Wil je alleen weten wat er op 8 oktober gaat gebeuren?

Kijk meteen op pagina 8, 9 en 10 - week 1 en week 2.

Tot snel!

Hartelijke groet,

Het projectteam van Planeet in Actie en JustDiggIt

Handleiding voor leraren

WAT GAAN WE DOEN

In de komende vijf weken gaan we aan de slag om een positief verschil te maken voor de planeet.

De kinderen ontwikkelen tijdens deze vijf weken ondernemerschap- en sociale vaardigheden. Ook ontdekken ze hoe ze samen op een speelse manier een positief verschil kunnen maken voor de planeet. De uitvoering van de projecten wordt ondersteund met 5 interactieve lessen. Kinderen leren over milieuproblematieken als opwarming van de aarde en vervuiling. Ook maken ze kennis met oplossingen zoals de circulaire economie en landschapsherstel. Mooie voorbeelden van sociale ondernemingen zoals Fairphone, Plastic Whale en JustDiggit komen aan bod.

Tijdens de lessenserie leren de kinderen hoe zij actief kunnen bijdragen aan globale problemen op een persoonlijk - en gemeenschapsniveau. Binnen deze lessenserie doen we dit middels een Co-Creatie workshop waarin jouw leerlingen vanuit een op wereldniveau geformuleerde missie tot een lokaal project komen. Binnen dit project gaan ze aan de slag in hun buurt en/of op school. De missies die ze kiezen zijn gelinkt aan de “Sustainable Development Goals” (in het kort: SDG) van de Verenigde Naties. De SDG’s zijn in 2015 door de Verenigde Naties vastgesteld als de nieuwe mondiale duurzame ontwikkelingsagenda voor 2030. Ze staan bekend als de wereldwijde doelstellingen voor duurzame ontwikkeling. SDG 2,3,6,7,11,13,14 en 15 in het onderstaande overzicht zijn zwart omkaderd, omdat Planeet in Actie hier actief invulling aan geeft middels de missies en projecten. Zie lesweek 1, les 1 voor de uitgeschreven missies.

De eindresultaten van hun projecten presenteren ze aan hun klasgenoten middels een Planeet Pitch of Planeet Story.

LEERDOELEN

Tijdens Planeet in Actie werken de kinderen in jouw klas aan de kerndoelen van het SLO. In Bijlage A vind je de kerndoelen van het SLO waar Planeet in Actie aan voldoet. Ook werken we met gerichte leerdoelen per les. De leerdoelen vind je per les beschreven in Bijlage B. In de missiewerkboeken, die de kinderen krijgen bij de Co-Creatie workshop in les 2, staan de leerdoelen per missie.

ONDERNEMERSVAARDIGHEDEN

De leerlingen in jouw klas werken naast kerndoelen en leerdoelen ook aan hun ondernemersvaardigheden. Dit heet officieel “Competenties voor Sociale Innovators”. In Bijlage C hebben we een lijst met competenties opgenomen. Deze competentielijst kun je gebruiken om je leerlingen uit te dagen om de volgende stap te zetten in hun ondernemerschap. De competenties waar Planeet in Actie aan werkt zijn ontleend aan het NEMESIS-onderwijsmodel. Voor meer info over het Europese NEMESIS project: <https://nemesis-edu.eu/>

Kortgezegd ziet dit er als volgt uit. Deze 13 competenties worden door “Sociale innovators”, de ondernemers die innovaties ter verbetering van de wereld in het leven brengen, ingezet en verder ontwikkeld. Planeet in Actie vindt het belangrijk dat jij als leraar kennis neemt van deze competenties, zodat je tijdens de lessen en de projecttijd hier bewust aan kunt werken.

INHOUD LESMAP

Je krijgt van onze gastdocent, bij aanvang van les 2, een map met alle benodigde uitgeprinte documenten. In deze map vind je in ieder geval:

- Handleiding voor leraren
- Inschrijflijs projecten (les 2)
- Leshandleiding (les 3 en 4)
- 10x Leestekst (les 3)
- 10x Checklist Planeet Pitch en – Story (les 3)
- Een reserve kopie van alle projecten

OVERZICHT TIJDSBESTEDING

WEEK	ACTIVITEIT	GROEPSVORM	INHOUD	TIJD
1	<i>Les 1</i>	<i>Klassikaal</i>	<i>Missie kiezen</i>	<i>15 min</i>
2	<i>Les 2</i>	<i>Klassikaal</i>	<i>Voeding en grondstoffen</i>	<i>45 min</i>
	<i>Co-Creatie workshop</i>	<i>Workshop</i>	<i>Van missie tot project</i>	<i>60 min</i>
	Projecttijd	Kleine groep	Beginnen met projecten	30 min
3	Les 3	Klassikaal	CO2 en klimaat. Uitleg Planeet Pitch en - Story	60 min
	Projecttijd	Kleine groep	Bespreken voortgang projecten en verder uitwerken projecten	45 min
4	Les 4	Klassikaal	Grond, water en vegetatie	45 min
	Projecttijd	Kleine groep	Uitwerken projecten en pitch/story	30 min
5	Projecttijd (optioneel)	Kleine groep	Afmaken projecten en pitch/story	30 min
	<i>Les 5: Eindpresentaties</i>	<i>Presenteren</i>	<i>Planeet Pitch of Planeet Story</i>	<i>60 min</i>
Totaal				<i>7 uur</i>

Schuingedrukt groen betekent dat dit onderdeel wordt gegeven door de gastdocent van Planeet in Actie. *Vetgedrukt* betekent dat dit onderdeel op 8 oktober plaatsvindt.

Projecttijd is de tijd waarin de projectgroepjes aan de slag gaan met de uitwerkingen van hun project. Voorafgaand aan de vijf-weekse lesperiode van Planeet in Actie, plan je in week 2, 3 en 4 deze projecttijd in. In veel klassen is het fijn om ook in week 5 projecttijd in te plannen. Sommige groepjes zullen thuis ook aan de slag gaan.

ONLINE LESMATERIAAL

De lessen die door jou worden gegeven staan op het online platform LessonUp. Klik op onderstaande links om de les te openen:

- Les 3: <https://www.lessonup.com/nl/lesson/4Z3aWgSN874ovXDML>
- Les 4: <https://www.lessonup.com/nl/lesson/LoHzhpQb6oisypJ6>

ACTIES PER LESWEEK

Week 1

Acties deze week

- Verstuur de door ons verstrekte ouderbrief via de mail naar ouders. Doe dit in ieder geval vóór les 1.
- Inplannen van de projecttijd en de lessen in je weekrooster voor de komende 5 lesweken. Zie de lestabel voor het overzicht van alle lessen en projecttijd.

Les 1: Introductieles

Onderwerp: Keuze missies

Lesduur: 15 min

LessonUp: <https://www.lessonup.com/nl/lesson/PK4nrqTtDyGCscFQS>

In les 1 kiezen de leerlingen een van de vijf missies waar ze tijdens de lessenserie mee aan de slag gaan.

Verdeel de klas in 5 delen, voor elke missie 1 deel van de klas. Je kunt bijvoorbeeld nummers plakken op tafels of muren. Lees de missie beschrijvingen voor vanuit deze lerarenhandleiding of open de les op LessonUp. Je kunt de missies ook door de leerlingen laten voorlezen. Vervolgens laat je alle leerlingen hun missie kiezen. Als ze hun missie gekozen hebben, verdeel jij de leerlingen in projectgroepjes van 3 kinderen per projectgroep. Hiermee ben je alweer het einde van deze korte les.

Missie 1: de groene stad

Sustainable Development Goals: 3, 6, 11, 13, 15

Steden worden steeds groter en groen verdwijnt. Hierdoor hebben veel dieren geen huis meer en mensen zien steeds minder natuur. Jammer! Dit kan anders. Als we de stad groener maken is het voor mensen en dieren veel fijner. In een groene stad is het in de zomer niet zo heet en als het hard regent dan komen de straten niet onder water. Doe mee met de missie: *Groene Stad!*

Missie 2: afval bestaat niet

Sustainable Development Goals: 3, 6, 11, 12, 14, 15

Als we iets weggooien dan noemen we het 'afval'. Het grootste deel van ons afval wordt verbrand en komt in de lucht als CO2 terecht. De rest belandt in een vuilnisberg of in rivieren en oceanen. In alle gevallen zijn de waardevolle materialen van het "afval" verloren. Dat is jammer! Dit kan anders. Als we materialen hergebruiken of recyclen dan kunnen we er nieuwe spullen mee maken. Sterker nog, dan worden ook onze straten en oceanen een stuk schoner! Doe mee met de missie: *Afval bestaat niet!*

Missie 3: eten voor de toekomst

Sustainable Development Goals: 2, 3, 6, 12, 13, 14, 15

Er komt veel CO2 vrij bij het maken van ons eten. Dit gebeurt vooral door het eten van vlees en van eten dat uit verre landen komt. Door de opwarming van de aarde worden sommige gebieden droog. Dan kunnen boeren geen voeding meer produceren. Jammer. Dit kan anders. Als we goed letten op wat we eten en we veranderen hoe ons voedsel wordt geproduceerd, dan kunnen straks 10 miljard mensen goed én genoeg te eten hebben! Doe mee met de missie: *Eten voor de toekomst!*

Missie 4: cooling down the planet

Sustainable Development Goals: 7, 11, 12, 13

Waar komt de energie vandaan om jouw mobieltje op te laden? Hoe kom jij naar school? Met de auto of de fiets? Energie opwekken uit gas, olie en kolen draagt bij aan klimaatverandering en vervuiling van lucht en water. Jammer. Dit kan anders. Als we andere soorten energie gebruiken of slimmer reizen dan wordt het minder snel warm of zelfs iets koeler op deze aarde. Doe mee met de missie: *Cooling down the planet!*

Missie 5: later ook water

Sustainable Development Goals: 3, 6, 12, 14

Water is nodig voor wassen, drinken en douchen, maar ook voor planten en gewassen. Door klimaatverandering en door uitputting of vervuiling van rivieren komt droogte in veel landen voor, ook in Nederland. Jammer. Dit kan anders. Er is genoeg water op de planeet. Als we water hergebruiken, als we het minder verspillen en vervuilende stoffen niet gebruiken, dan heeft iedereen, inclusief planten en dieren, genoeg en schoon water. Doe mee met de missie: *Later ook water!*

WEEK 2

Acties deze week

- Inplannen projecttijd na les 2. In deze projecttijd gaan de groepen aan de slag met de projecten die ze gekozen hebben in les 2. Wij adviseren minimaal 30 minuten projecttijd.

Les 2 – Voeding en grondstoffen

Onderwerpen: Introductie, voeding, grondstoffen, Co-Creatie workshop

Lesduur: 45 + 60 min

In deze les legt onze gastdocent uit wat de lessenserie *Nemesis: Planeet in Actie* inhoudt en hoe we in actie kunnen komen voor onze planeet. We behandelen twee thema's die dichtbij het dagelijks leven van leerlingen staan: grondstoffen en voeding.

Aan de hand van de levenscyclus van mobieltjes leren kinderen over de problemen rondom de winning van grondstoffen en elektronisch afval, zoals vervuiling en grondstoffen schaarste. Daarna gaat de les over voeding, water en grondgebruik. Eerst bekijken we samen de uitdagingen van stijgende wereldbevolking, droogte en ontbossing. Vervolgens geven we voorbeelden van initiatieven die bijdragen aan een groenere planeet en een duurzamere voedselproductie.

Co-Creatie workshop

In les 1 hebben de leerlingen een keuze gemaakt over de missie waarmee ze aan de slag gaan en zijn er projectgroepjes gevormd. In de Co-Creatie workshop begeleidt de gastdocent het vervolgproces. In deze workshop brainstormt elk projectgroepje over de problemen in hun directe omgeving die gerelateerd zijn aan hun gekozen missie. Vervolgens kiest elke groep een actie om hun gewenste visie of verandering waar te maken.

Co-Creatie gaat uit van intrinsieke motivatie en democratische besluitvorming. Bovendien stimuleert deze vorm van projectonderwijs ondernemerschap, creativiteit en eigenaarschap.

Deze workshop volgt de eerste 4 stappen van de NEMESIS Co-Creatie:

- 1) elkaar leren kennen
- 2) begrijpen wat sociale innovatie is
- 3) een maatschappelijke of milieu uitdaging identificeren en analyseren
- 4) samen afstemmen over hoe de uitdaging op te lossen

De laatste stap (5) is het uitvoeren van de projecten. Dit doen de leerlingen tussen les 2 en les 5.

De leerlingen kiezen tijdens de Co-Creatie een project en ontvangen hun projectplan. In de laatste 10 minuten van de les krijgen ze tijd om hun projectplan door te lezen, vragen te stellen en alvast een begin te maken aan hun project. Dit is het moment om goed op te letten en alvast hulp te bieden aan groepjes die daar behoefte aan hebben.

WEEK 3

Acties deze week

- Geef minimaal 30 - 60 minuten projecttijd.
- Lees de leshandleiding van les 3.
- Klassikaal de vraag stellen: Welke groepjes zijn al begonnen met hun project?
  - Als er projectgroepen nog niet begonnen zijn, deze projectgroepen zo snel mogelijk hulp bieden.
- In les 3 krijgt de klas een leestekst. Bepaal van tevoren hoe je dit wilt behandelen in de klas: in groepjes, duo's of klassikaal. Zorg dat je genoeg teksten klaar hebt liggen. In de lesmap vind je 10 kopietjes.
- Aan het eind van les 3 krijgen de leerlingen hun checklist voor de Planeet Pitch of Planeet Story. Zorg dat je genoeg checklists voor de groepjes klaar hebt liggen. In de lesmap vind je 2x10 kopietjes.
- In les 3 is een digitale quiz opgenomen waarbij de leerlingen hun "device" nodig hebben. Vraag de leerlingen vooraf om hun mobieltje mee te nemen.

Les 3 – Een luchtige les

Onderwerp: Klimaatverandering & Planeet Pitch en - Story

Lesduur: 60 min.

LessonUp: <https://www.lessonup.com/nl/lesson/4Z3aWgSN874ovXDML>

Deze les gaat over CO₂-uitstoot en klimaatverandering. In een speelse en interactieve film legt onze digitale docent Meester Boy uit wat het broeikaseffect is en hoe CO₂ en andere broeikasgassen in de atmosfeer terecht komen. Met een leesopdracht en bijbehorende quizvragen duiken de leerlingen in de oorzaken en gevolgen van klimaatverandering.

In het tweede deel van de les is een Google Earth timelapse opgenomen. Hierin is te zien hoe de aarde in de afgelopen 30 jaar is veranderd. Leerlingen zien waar het regenwoud is gekapt en hoe gletsjers smelten. Zo krijgen ze een beeld van hoe de aarde er over 30 jaar uitziet als we niets óf wel iets doen voor onze planeet.

In het laatste deel van de les worden de twee keuzes voor de eindpresentatie uitgelegd; de Planeet Pitch en Planeet Story. Groepjes kiezen een van deze twee presentatievormen en halen hun checklist op. De Planeet Pitch is een vorm van presenteren waarbij het doel is om de doelgroep, in dit geval de klas van de leerlingen die presenteren, te enthousiasmeren. Leerlingen die kiezen voor de Planeet Story filmen hun projectvoortgang en hun geleerde lessen in het project. Hiervan maken ze een digitaal verhaal (filmpje) van 2 minuten.

WEEK 4

Acties deze week

- Geef minimaal 30 - 60 minuten projecttijd.
- Check aan het begin van deze week hoe ver de leerlingen zijn met hun projecten en eindpresentaties. Geef waar nodig extra projecttijd.
- Lees de leshandleiding van les 4.
- In les 4 is een digitale quiz opgenomen waarbij de leerlingen hun “device” nodig hebben. Vraag de leerlingen om hun mobieltje mee te nemen.

Les 4 – Gronding onderzoek

Onderwerp: Grond, vegetatie & water

Lesduur: 45 min.

LessonUp: <https://www.lessonup.com/nl/lesson/LoHzhpQb6oisyepJ6>

Deze les gaat over grond, water en vegetatie. In twee interactieve films legt Meester Boy uit wat vruchtbare grond is en waarom dit voor ons voedsel belangrijk is. Met een experiment in zijn eigen tuin laat hij zien hoe vegetatie en opvang van regenwater bijdragen aan de strijd tegen verwoestijning. Daarna zien we hoe JustDiggIt dit in de praktijk brengt in Afrika en zien we andere voorbeelden van landschapsherstel. Tot slot testen de leerlingen hun kennis in een quiz.

Na deze les is het een goed moment om de checklist van de Planeet Pitch – en Story nog eens door te spreken en vragen te beantwoorden.

Let op! Elke eindpresentatie mag maximaal 2 minuten duren. De ervaring leert dat dit al snel langer duurt. Uitloop bij enkele groepjes is niet zo erg, maar als elk groepje een paar minuten uitloopt duurt de les al snel een klokuur langer.

Projecttijd

Week 4 is een cruciale week voor de projecten. Volgende week zijn de eindpresentaties al! Zorg er dus voor dat je deze week ruim voldoende tijd hebt ingeroosterd voor zowel de projecten als de eindpresentaties.

WEEK 5

Acties voor jou deze week

- Plan voorafgaand aan les 5 ruim voldoende tijd in om de projectgroepen de voorbereiding van de eindpresentaties en het afronden van de projecten af te laten maken.
- Bepaal de volgorde van de groepen voor de eindpresentaties. Maak een lijstje, zodat ieder projectgroepje weet wanneer wie aan de beurt is.
- De kinderen die hebben gekozen om hun eindpresentatie te doen middels een Planeet Story hebben videomateriaal. Verzamel dit videomateriaal tijdig op je computer, zodat het op de laatste lesdag gemakkelijk is om te laten zien.
- Bij de Planeet Pitch nemen leerlingen vaak iets mee. Vraag of ze hier nog hulp bij willen.

Les 5 – De aarde beweegt, beweeg mee

Onderwerp: eindpresentaties

Lesduur: 60 min

In deze les presenteren de leerlingen in groepjes hun project. In een korte en krachtige Planeet Pitch of Planeet Story leggen ze uit wat ze gedaan hebben, waarom het belangrijk was en hoe ze verder willen gaan. Creativiteit en speelsheid worden aangemoedigd. Aan het einde van de lessenserie krijgt de klas een prachtig certificaat van deelname.

*Wij vinden het erg leuk als er foto's gemaakt worden van alle resultaten.
Zowel voor als tijdens de laatste les. Stuur ze op naar info@planeetinactie.nl*

BIJLAGE A.   KERNDOELEN SLO

Elke basisschool in Nederland werkt aan kerndoelen om hun onderwijs vorm te geven. De SLO kerndoelen zijn samen met de zogenaamde “referentieniveaus” voor rekenen en taal de belangrijkste landelijke leerplankaders in het primair onderwijs. Kerndoelen geven aan wat leerlingen in een bepaald deel van hun opleiding moeten kennen en kunnen. Het zijn streefdoelen met veel ruimte voor eigen invulling.

Hieronder staan de kerndoelen waaraan we in ieder geval werken tijdens Planeet in Actie. Naast de kerndoelen hebben we ook onze eigen leerdoelen per les.

We werken aan de volgende kerndoelen van SLO:

- 1: De leerlingen leren informatie te verwerven uit gesproken taal. Ze leren tevens die informatie, mondeling of schriftelijk, gestructureerd weer te geven.
- 2: De leerlingen leren zich naar vorm en inhoud uit te drukken bij het geven en vragen van informatie, het uitbrengen van verslag, het geven van uitleg, het instrueren en bij het discussiëren.
- 35: De leerlingen leren zich redzaam te gedragen in sociaal opzicht, als verkeersdeelnemer en als consument.
- 39: De leerlingen leren met zorg om te gaan met het milieu.
- 44: De leerlingen leren bij producten uit hun eigen omgeving relaties te leggen tussen de werking, de vorm en het materiaalgebruik.
- 47: De leerlingen leren de ruimtelijke inrichting van de eigen omgeving te vergelijken met die in omgevingen elders, in binnen- en buitenland, vanuit de perspectieven landschap, wonen, werken, bestuur, verkeer, recreatie, welvaart, cultuur en levensbeschouwing. In ieder geval wordt daarbij aandacht besteed aan twee lidstaten van de Europese Unie en twee landen die in 2004 lid werden, de Verenigde Staten en een land in Azië, Afrika en Zuid-Amerika.
- 50: De leerlingen leren omgaan met kaart en atlas, beheersen de basistopografie van Nederland, Europa en de rest van de wereld en ontwikkelen een eigentijds geografisch wereldbeeld.

BIJLAGE B. LEERDOELEN PER LES

Les 1:

- Leerlingen weten met welke missie ze aan de slag gaan.

Les 2:

- Leerlingen kunnen vertellen wat de belangrijkste milieu uitdagingen van de 21ste eeuw zijn.
- Leerlingen kunnen benoemen welke positieve en negatieve effecten ons gedrag heeft op de planeet.
- Leerlingen kunnen duurzame activiteiten en organisaties benoemen die aan de sustainable development goals bijdragen.
- Leerlingen kunnen duurzame activiteiten benoemen en uitvoeren waar ze zelf actief kunnen bijdragen.
- De leerlingen weten wat hun eerste stappen zijn voor in hun projecttijd.

Les 3:

- Leerlingen kunnen vertellen welke processen natuurlijk zijn en welke door mensen beïnvloed zijn rondom klimaatverandering.
- Leerlingen kunnen benoemen wat een pitch en wat een digitaal verhaal zijn en kunnen een van deze kiezen voor hun eindpresentatie.

Les 4:

- Leerlingen kunnen vertellen wat de oorzaken zijn van verwoestijning en wat JustDiggIt doet om onze planeet te vergroenen.
- Leerlingen kunnen vertellen waarom vegetatie en vruchtbare bodem belangrijk zijn.

Les 5:

- Leerlingen kunnen de resultaten en de relevantie van het uitgevoerde project duidelijk en bondig, mondeling of met een video, grafisch en interactief presenteren.
- De leerlingen leren zichzelf te presenteren voor een groep.
- Leerlingen kunnen aan elkaar vragen stellen over hun project en tips/tops geven.

Projecttijd:

- Leerlingen kunnen in groepen beslissingen nemen en samen een projectplan opstellen.
- Leerlingen leren coöperatief samen te werken door een projectplan met takenlijst uit te voeren en taken tussen teamleden te verdelen.
- Leerlingen kunnen de klas, familie en vrienden enthousiasmeren en hulp vragen over/voor hun projecten en activiteiten.
- Leerlingen kunnen zichzelf, familie en vrienden vragen stellen over de effecten van ons gedrag op de planeet.
- Leerlingen leren hun eigen idee of plan los te laten door het idee of plan van een ander een kans te geven.
-

BIJLAGE C.   ONDERNEMERSVAARDIGHEDEN

Vaardigheid	Uitleg	Implementatie
Visie	Vermogen om een beeld van de toekomst te vormen of te schetsen	<ul style="list-style-type: none"> • Leerlingen tekenen hun visie tijdens de co-creatie workshop.
Kritische houding	Voordelen en nadelen, tips en tops herkennen en benoemen.	<ul style="list-style-type: none"> • Leerlingen antwoorden reflectievragen na elke les en tijdens de co-creatie workshop.
Empathie	Inleven in situatie en gevoelens van anderen	<ul style="list-style-type: none"> • Leerlingen antwoorden vragen over probleem eigenaren gedurende de lessen en denken na wat zij in hun schoenen zouden doen.
Persoonlijke en collectieve effectiviteit	Vertrouwen in eigen en collectieve bekwaamheid	<ul style="list-style-type: none"> • De teams krijgen ondersteuning tijdens project-tijd; • Leerlingen antwoorden reflectievragen na de eindpresentatie; • Leerlingen betrekken familie, vrienden en de buurt in de projecten.
Creativiteit	Nieuwe dingen bedenken en/of creëren. Intuïtie.	<ul style="list-style-type: none"> • Leerlingen brainstormen tijdens de co-creatie workshop.
Inclusiviteit	Betrek verschillende type mensen om doelen te bereiken.	<ul style="list-style-type: none"> • Leerlingen leren elkaar beter kennen tijdens de co-creatie workshop • Leerlingen werken samen aan gezamenlijk project.
Doorzettingsvermogen	Doorgaan en focushouden ondanks/dankzij fouten.	<ul style="list-style-type: none"> • Leerlingen krijgen constructieve feedback tijdens de co-creatie workshop en bij de eindpresentaties.
Proactiviteit	Actie initiëren gebaseerd op visie en drijfveer.	<ul style="list-style-type: none"> • Leerlingen pakken concrete, kleine projecten op die gerelateerd zijn aan globale missies. • Leerlingen formuleren zelf de oplossingen voor de zelf geïdentificeerde problemen.
Focus en overzicht	Coördineren van mensen en materialen, inclusief digitale middelen, om doel te bereiken.	<ul style="list-style-type: none"> • Leerlingen verdelen taken binnen de team • Leerlingen betrekken familie en de buurt bij hun project • Leerlingen maken een plan van aanpak • Leerlingen bereiden de eindpresentatie (pitch of video) voor.
Effectieve communicatie	Effectief omgaan met anderen voor langdurige relaties.	<ul style="list-style-type: none"> • Leerlingen presenteren hun bevindingen met een interactieve eindpresentatie.
Meta-perspectief	Evalueren wat eerder gedaan om te verbeteren.	<ul style="list-style-type: none"> • leerlingen antwoorden reflectievragen na de elke les. • Leerlingen krijgen constructieve feedback tijdens de co-creatie workshop en bij de eindpresentaties.
Democratisch keuzes maken	Gezamenlijk gedragen keuzes maken.	<ul style="list-style-type: none"> • Leerlingen kiezen in een groep een gezamenlijk doel en een gezamenlijk oplossing.